

славянофили (къмъ тѣхъ тогава се приближавалъ и сетнешиниятъ върлъ западникъ и тѣхенъ противникъ, литературниятъ критикъ Бѣлинскіи)—още не сж отдѣляли въ особена група. Московскитѣ и петербургски препирни се завършили, обаче, въ началото на 40-тѣ години съ обявяване рѣзка война между двата лагера. Славянофилитѣ станали, тѣй да се каже, антизападници. Ала този моментъ въ тѣхното умонастроение не е билъ основенъ и решаващъ. Славянофилитѣ сж били току убедени бранители на руското своеобразие, а сърдцевината и творческата основа на това своеобразие тѣ виждали въ Православието—и този религиозенъ моментъ собствено и ги отдѣлилъ окончателно отъ западницитѣ.

„То се знае, славянофилството е твърде сложно, казва известниятъ руски мислителъ В. В. Зеньковскій, отъ хубавата книжка на когото—„Русскіе мыслители и Европа“, между друго, се ползуваме за нашето изложение тукъ, — твърде сложно, особено ако го излагаме като „система, каквато то собствено не е било, — тѣй като дори и старшитѣ, или ранни наречени славянофили (А. С. Хомяковъ, Иванъ Кирѣевскіи, К. С. Аксаковъ, Ю. Ф. Самаринъ) все пакъ се различавали помежду си. Но именно сложността на славянофилството не позволява да го свеждаме току къмъ антизападничество, моментъ вториченъ и производенъ въ това учение. Собствено у славянофилитѣ не е имало дори особено „разочарование“ отъ Европа, както напр. у западника Герценъ, макаръ и да е имало значително отблъсване отъ нея. ... „И Западъ „отталкивалъ“ ихъ (славянофиловъ) вовсе не своимъ гніеніемъ, не своей дряхлостью: и даже онъ вовсе ихъ не отталкивалъ, а тянулъ и манилъ, какъ больной и страдающій братъ; а значительности его пріобрѣтеній они никогда не отрицали. Но ихъ пугала преждевременная, болѣзненная, противоестественная „старость“ Запада; и они видѣли ея причину во лжи и недостаточности началъ его жизни, въ подмѣнѣ и поддѣлкѣ идеаловъ — идолами, „отвлеченными началами“. Пафосъ вѣчнаго и вселенскаго давалъ имъ право *суда и оцѣнки*. Они осуждали Западъ за отпаденіе отъ Вселенской Церкви, и Влад. Соловьевъ былъ вѣрнымъ ученикомъ раннихъ славянофиловъ, когда называлъ раздѣленіе церквей главнымъ и роковымъ событіемъ христіанской исторіи и въ его преодоленіи видѣлъ единственный путь къ разрѣшенію „Великаго Спора“— Востка и Запада. И вмѣстѣ съ тѣмъ вся историческая значительность и своеобразие русской духовной жизни опредѣляется именно восточно-православнымъ ея произхожденіемъ и преемствомъ. Какъ „живая наслѣдница Восточнаго православія“ Россія и есть особый міръ. И то же должно сказать о